

מהו פיתוח בר-קיימא

שיעורי גאוגרפיה לתיכון

פיתוח בר קיימא הוא מושג רחב אשר לו דוגמאות רבות במרחב הישראלי, בשיעור זה, המוצע בשילוב עם סיור במרכז לחינוך סביבתי בחירייה, יקשרו התלמידים בין גודל אוכלוסייה ותרבות צריכה לבין בעיית הפסולת בישראל, הסיור במתקני הפסולת בחירייה ובהר הפסולת המשוקם יהוו דוגמה חיה לתכנון וניהול סביבתי ופיתוח בר קיימא לתיכון משגי עבר.

מטרת השיעור	להכיר את המושג פיתוח בר קיימא
	להכיר את הקשר בין תרבות צריכה, שינויים דמוגרפיים ועלייה ברמת החיים לבין הפסולת בישראל
	ללמוד על ממדי בעיית הפסולת בישראל

מושגי יסוד	פיתוח בר קיימא, השתלבות המשק הישראלי בכלכלה הגלובלית
------------	--

עזרים	מחשב ומקרן עבור מצגת מלווה
-------	----------------------------

מהלך השיעור	<u>פתיחה (15 דקות)</u>
-------------	------------------------

בשיעור זה נעסוק במושג פיתוח בר קיימא דרך פסולת. כדי להבין פסולת, בואו נתחיל להבין משקלים: לאחר כל תמונה של חפץ, יש לנחש כמה הוא שוקל. לאחר שהכיתה תנחש, ניתן לחשוף את התשובה הנכונה.

ארבעה ספרי לימוד לתיכון - 2 ק"ג / מכונת כביסה 70 ק"ג / מחשב נייד 2 ק"ג / שלושה ליטרים קולה - 3 ק"ג / אוטובוס עירוני 12 טונות / מטוס נוסעים בואינג 737 ללא נוסעים 41 טונות / רכב פרטי 1.3 טונות / פלאפון - 200 גרם / פסל החירות 225 אלף טונות / שקית אשפה של אדם ליום בישראל 2 ק"ג / כל הפסולת הביתית שמיוצרת בישראל בשנה 6 מיליון טונות.

שאלות הרחבה למחשבה: כמה מחשבים לדעתכם זורקים בשנה בישראל? כמה בקבוקים? כמה תיקי בית ספר? בכל שקף אחרי התשובה יש שאלה למחשבה שקשורה לחפץ

סגיר - בישראל מייצרים 6 מיליון טונות בשנה של פסולת ביתית מעורבת, האם הנתון הזה מפתיע אתכם? מה עושים עם הפסולת? כמעט 3/4 מהפסולת הזו מוטמנת בקרקע לנצח, קוברים אותה בנגב, לשים תמונה טובה של אשפה.

חלק א' מה זה פיתוח בר קיימא? (20 דקות)

במצגת - נראה את ההגדרה פיתוח בר קיימא:

בר קיימא - במקור מארמית, קיימא: קיים, בר קיימא: קיום לאורך זמן, יציב. כאשר אומרים פיתוח בר קיימא ההגדרה המקובלת היא:

פיתוח שמאפשר לנו לענות על הצרכים של ההווה, מבלי לפגוע ביכולת של הדורות הבאים לענות על הצרכים שלהם.

מהו פיתוח בר-קיימא

שיעורי גאוגרפיה לתיכון

מה אנחנו מוצאים בביטוי הזה? מצד אחד פיתוח ומצד שני קיימא, כלומר שמירה על הקיים, יש פה ניגוד מובנה שצריך לחיות ביחד. האם יש דרך לעשות דבר כזה?

ננתח דוגמה לפיתוח כזה:

א. תכנון סביבתי - שביל אופניים. מדוע זה בר קיימא?

1. שביל אופניים דורש פחות מקום במרחב מאשר כביש.
2. מאפשר שימוש בפחות דלק
3. הפחתת פליטות לאוויר
4. פתרון זול, בריא וקהילתי: פחות תאונות, עלות פחותה, לפעמים מהיר יותר מרכב פרטי.

ב. תכנון סביבתי - שתילת עצים במרחב הציבורי

1. מגדיל שטח צל בעיר ומפחית חום עירוני
2. סופח פליטות
3. מגדיל שטח מחייה לבעלי חיים
4. מאפשר הליכה נעימה ויפה בעיר ואולי אפילו פירות

חקיקה ואכיפה של פיתוח בר קיימא

חוק פסולת אלקטרונית מ-2014 המחייב את כל מי שמוכר אלקטרוניקה לאסוף פסולת אלקטרונית מהקונים ולהעבירה למתקני מיחזור במקום להטמנה. (https://www.nevo.co.il/law_html/law00/120269.htm)

תרגיל כיתתי: חלקו את הכיתה לזוגות, קראו את תקציר חוק פסולת אלקטרונית והביאו דוגמאות להיבט סביבתי, חברתי וכלכלי של החוק.

דוגמה נוספת חוק הפיקדון על מכלי משקה

חלק ב' - סיכום מודר (10 דקות)

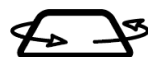
נרשום על הלוח "סביבה", "חברה" ו"כלכלה", ונבקש מהתלמידים לשחף בהיבטים שמצאו בחוק.

סביבה: החוק מפחית זיהום קרקע ומים על ידי מניעת הטמנת פסולת אלקטרונית, מאפשר מיחזור חומרים כמו מתכות ופלסטיק.

חברה: החוק יוצר אחריות משותפת בין אזרחים, עסקים וממשלה. מגביר מודעות ציבורית לחשיבות של מיחזור וטיפול נכון בפסולת.

כלכלה: החוק יוצר מקומות עבודה בתחום המיחזור, מאפשר ניצול משאבים יקרים מחדש במקום לייבאם מחדש.

הסבר בכיתה: החוק נוגע בכל שלושת המעגלים של הפיתוח בר-קיימא - סביבה, חברה וכלכלה. אם היינו יכולים לשפר את החוק - מה הייתם מוסיפים כדי שיתרום עוד יותר לפיתוח בר-קיימא בישראל?

חיריית פארק המחזור
איגוד ערים דן לתברואה

מהו פיתוח בר-קיימא

שיעורי גאוגרפיה לתיכון

חקיקה היא כלי מדיניות שיכול לאפשר פיתוח בר קיימא, אך נשען גם על האחריות של האזרחים לבחור להשתמש בפחי הפרדה למיחזור וחשיבה אזרחית סביבתית בריאה.

חלק ג' תכנון בר קיימא של פסולת

נסכם, כפי שאפשר לתכנן ולחוקק חוקים בנוגע לנסיעה באופניים ולייצר לכך תשתיות מתאימות, הדבר נכון גם לפסולת. כפי שראינו בהתחלה יש בישראל מיליוני טונות של אשפה בשנה והנחונים מראים כי הכמויות האלה יגדלו בעתיד.

מה אפשר לעשות עם זה ברמת חקיקה? ברמת תכנון בר קיימא? האם האזרח יכול לעשות משהו? היום בישראל יש מגוון פתרונות לטיפול בפסולת אבל צריך לשפר אותם ולתכנן את המערכת לשנים קדימה.

חייית פארק המחזור
איגוד ערים דן לתברואה